

Maar dit meesterstuk was een waagstuk. Waarom? Omdat de auteur het geregeld door over zichzelf moet hebben.

Daar zijn schrijvers, die een verhaal geven over anderen, maar die toch u telkens voor den voet loopen, u al maar herinnerend, dat zij het zijn, die u willen bezig houden. Dat is vervelend, hinderlijk.

Zelfs de jonge Beets, Hildebrand, wiens eerste werk ook een meesterstuk was, dat hij zelfs later uit een literair oogpunt niet meer kon evenaren, ontkwam niet aan dat euvel, dat iemand wel eens wat ongeduldig stemmen kan.

Hier is het echter juist omgekeerd.

Hier vergeet men aanstonds den schrijver, die al maar over eigen ervaaren spreken moet, en zijn zaak komt voor U te staan, een zaak van recht en waarheid; ja, zelfs niet zijn zaak, maar de zaak der kerk, de zaak van zijn Koning en Heer.

Hier werd beleefd, wat de Schrift vermaant: uw bescheidenheid zij allen menschen bekend (Fil. 4:5). Zelfs zijn rechters moeten dit toegeven, tot zij, uit louter verlegenheid voor zich zelf, het bekende middel om zich van een lastige zaak af te maken, toepassen: de toon. En die toon was ook toen uitermate bescheiden, zooals het een jongen man past tegenover hooggeleerden en deputaten van een machtige synode.

Maar er is meer.

Zichier een jonge man, pas afgestudeerd, die gereed staat om tot den dienst des Woords te worden toegelaten, en wien door de Synode de weg tot den preekstoel wordt afgesneden, en die nu den strijd tegen die Synode met haar hooggeleerden en deftige deputaten en voorname afgezanten, den kamp voor zijn recht uit besef van heiligen plicht aanvaardt, en doorzet zonder ophouden, altijd in even wonderlijke zelfbeheersching, maar altijd even scherpzinnig en fit. Wat de krachten aangaat — een David tegenover Goliath. Die geweldige Synode in volle wapenrusting en met het gevaarlijk dreigend zwaard. En die jonge man met niet dan een slingersteen, maar het is zijn recht en het is de waarheid, die hem sterk maakt. Het is de Koning der Kerk, Die hem steunt en sterkt. En nu wordt hij eerst met nederbuigende vriendelijkheid, en wijs vermaan, en daarna met allerlei gesprek met hooggeleerden en geleerden, en vervolgens met een pijnigend wachten vervolgd, tot tenslotte komt dat koude en harde oordeel in kanselarijstijl verpakt, maar met „broederhand en heilbete“ aangeboden. Veroordeeld!

Weg uit de kerk!.....

Men zou kunnen zeggen: afgemaakt.

Hoe zou iemand dat alles rustig kunnen doorstaan? Daar is, zegt de Schrift, een onderdrukking, die wel een wijze dol zou maken (Pred. 7:7).

Daar waren hooggeleerde en geleerde mannen, die eerst tegen het hiërarchisch geweld den strijd aanboden, maar haastig retireerden, toen de Synode haar tanden eens goed liet zien.

En hier slechts een candidaatje.....

Maar nu is dit juist het spannende in zijn boek, te zien, hoe al die hooggeleerden en geleerden en deputaten met vriendelijke hoogheid begonnen, daarna krasser taal sprekend, allengs gaan wijken, al meer in de engte worden gedreven, ten slotte zoo, dat een hooggeleerde op de klacht van den jongen man, dat hij geen antwoord ontvangt, hem meldt, dat men hem feitelijk niet durft te schrijven — „hij is zoo formeel“. Dan schiet de lezer, hoe hij zich ook ergert aan het onrecht, dat gepleegd wordt, in den lach. En — de jonge man kon dat toen ook niet laten. Wie neemt het hem kwalijk?

Maar het wordt nog erger. De hooggeleerde Grosheide doet ten slotte denken aan den man, in I Kon. 22:25, wien daar wordt voorgehouden, hoe hij voor de harde feiten van kamer tot kamer vluchten zal. Om zich te „versteken“. Ten slotte moet de hooggeleerde den strijd beëindigen met een smeekbete, hem te willen sparen.

En dat zeker niet door den overmoed van den aanvallende, die steeds even klein blijft, even evenwichtig en kalm, even met zichzelf verloochende kracht zich houdt aan de naakte feiten.

Het is voor de waarheid, dat ten slotte heel die machtige hiërarchie van synoden op de vlucht slaat, verloochent wat zwart op wit, in de eigen besluiten staat, terugneemt wat als grond der veroordeeling werd genoemd, maar — vergeet het onrecht goed te maken.

Zie, dat alles is een schouwspel, zooals de kerkgeschiedenis allicht zeer zelden doet zien.

Het breekt reputaties van menschen en hooge veranderingen.

Het slaat machtige synodale methoden stuk.

Laat zelfs de wereld oordeelen, aan wiens zijde hier het recht en de waarheid is.

Voor de synodocratische hiërarchie is dit werk vernietigend en feitelijk helpt zij daartoe zelf het krachtigst mee.

En dat nog wel, terwijl juist die jonge strijder steeds zijn best deed, om de goede reputatie van al die mannen en deputaatschappen en kerkvergaderingen, die tegenover hem stonden, te handhaven.

Wilde ik het boek nog uit literair oogpunt bekijken dan kon nog heel wat goeds worden gezegd, maar dit zou zeker den auteur niet aangenaam zijn, die de genade ontving zichzelf geen enkel moment op den voorgrond te zetten, en wien het alleen gaat, om de eere

van Zijn Koning en Heere en het heil van Zijn kerk. Dat is de kern van de zaak.

Maar nu, wat zal het resultaat zijn?

Voorreest is er al dit resultaat, dat, als ooit een bewijs kon worden gegeven tegen een mondeling gesprek, zooals soms door vrijgemaakten dan maar gevraagd wordt, dit thans daar ligt. Wanneer wij zien, hoe deze jonge man werd afgewezen, omdat hij niet wilde aanvaarden, dat art. 33 onzer geloofsbelijdenis leert, dat de doop wordt bedienend op grond van aanwezige genade — en de bewijzen daartoe zijn zoo grondig en zoo menigvuldig uit de eigen besluiten der synoden aanwezig, dat weerlegging hier onmogelijk is — en hoe daarna en prof. Grosheide en de synode bezig gaan om te loochenen, wat tienmaal zwart op wit staat, in brief en besluit, dan moet ieder eerlijk mensch zeggen: schriftelijk, niet mondeling, want zelfs bij zulke methoden zou een schriftelijk onderhoud gevaarlijk en nutteloos zijn.

Maar dan.....

In de dagen van de groote reformatie der zestiende eeuw legde een jonge man van 24 jaar en boek met een brief aan den voet van een koninklijken troon. De koning heeft niet geluisterd. Wat zal dat voor hem zijn in den dag des oordeels?

Daar is thans weer een reformatie..... Ja, hooggeleerde en geleerde synodale heeren, trekt vrij de lip op, schudt het hoofd meewarig, lacht er om desnoods..... maar ik zou willen zeggen: leest, om uws levens wil. En doet nog recht. Vernedert u, niet voor de menschen; buigt voor de feiten en doet recht, vóór gij met alle kinderen Gods ook staat voor den rechterstoel van Christus.

Hier wordt een boek aan den drempel gelegd van studeerkamers van hooggeleerden en geleerden en deputaten en van synoden.

Het is nog tijd om onrecht te herstellen, te buigen voor de waarheid.

De kerk des Heeren ziet in spanning toe, wat gij doen zult.

Ik geloof, dat de engelen in den hemel met meerdere spanning nog op uw daden wachten.

Ik geloof vast, dat de Koning der kerk let op uw doen.

Hult uw diplomatiek spel, dat van vrede spreekt, maar niet anders bedoelt dan verwarring te brengen in vrijgemaakten kring, niet langer in vrome woorden en omhangt het niet met gebeden, die niet verhoord worden, zoolang de klare feiten door u op zij worden geschoven. Bekeert U en doet recht!

Dan zullen de engelen in den hemel zich verblijden, en de kerk des Heeren zal danken. En wij allen zullen dan vol blijde hoop zeggen: laat ons nu met elkander handelen, schriftelijk of mondeling, het doet er niet meer toe, want de Heere zal nu Zijn zegen ons niet onthouden.

Met hartelijke groeten en heilbete, uw toegenegen
MARNIX.

PERSSCHOUW

Correspondentie met ds B. A. Bos.

Op onzen „open brief“ gaf ds B. A. Bos in „De Wachter“ volgend antwoord:

Op reis 9 Augustus 1948.

Hooggeachte Prof. Schilder,

Tengevolge van het feit, dat mijn gezin thans met vacantie is, en ik des Zondags „ergens“ preek, las ik „op reis“ De Reformatie van 7 Augustus, en den Open Brief, welken U daarin mij schreef. Het spreekt wel vanzelf dat ik U zal trachten te antwoorden, al is het niet mijn plan dit in strikt formeelen zin van het woord te doen, en elken zin van Uw schrijven na te gaan.

U begint met op te merken, dat er toch iets zou moeten kunnen gedaan worden, om de eenvoudige zaken van Gods Kerk weer eenvoudig te maken. Dit woord is mij uit het hart gegrepen. Met groote dankbaarheid denk ik er aan terug dat de Heere, toen Hij U en ook mij in 1943/44 — tegen de begeerten van ons vleesch — riep tot reformatoischen arbeid, juist de „kinderen“ deed verstaan, wat Hij voor de „wijzen en verstandigen“ verborgen hield, die „kinderen“ die het eenvoudige woord dat tot geloofsgehoorzaamheid riep aannamen, al stonden alle krachten van „wijzen en verstandigen“ ook tegen hen. Zij hoorden de stem van hun Meester, en de „ingewikkelde problematiek“ van menschelijke gedachtenpinsels, die niet in overeenstemming was met het klare en eenvoudige Woord van onzen God, kon hen niet verwarren. Dat waren goede dagen, broeder, dagen die een blijvend indruk nalieten in veler leven.

Ik vrees echter zeer, en ik wil deze dingen zeer vrijmoedig U zeggen, in de wetenschap dat ik als broeder tot 'n broeder spreek, dat 't goud weer gaat verdonkeren, en dat een nieuwe zeer „ingewikkelde problematiek“ wederom wordt aangegrepen onder de gedaante van eenvoudigheid, waarmee Gods kinderen andermaal worden vermoed, met het gevaar dat zij de stem van den Meester niet steeds meer hooren, maar weer dreigen gevangen te worden in de strikken van constructies die schijnbaar alle vragen oplossen, maar juist daardoor de eenvoudigheid van 's Heeren Woord verdringen.

Het is mede daarom, broeder, dat het me bedroeft, dat U in Uw Open Brief aan mij, mij „vermoet“ met allerlei zaken die m.i. niet ter zake doen, ja, die het gevaar scuint in zich sluiten, dat ze terugdringen zullen de „eenvoudige dingen Gods“. Hoe U via Prof. Ridderbos en De Volten Uw brief aan mij adresseert, begrijp ik

ondanks „de veelheid van Uw woorden in dezen“ niet goed, en als U mij in dezen kringloop allerlei zaken meedeelt betreffende deze beide dwalende broeders, zaken die bekend zijn en waarvan verwacht mag worden dat onze menschen ze nu eindelijk wel zullen weten, dan meen ik al die dingen stilzwijgend te moeten voorbijgaan, omdat ze onze aandacht slechts kunnen afleiden van wat naar mijn overtuiging de klare eisch des Heeren is. Ik doe dat met groote rust en veel vrijmoedigheid in de overtuiging dat noch U, noch ik, noch één onzer kerkleden een zaak heeft met Prof. Dr. J. Ridderbos, en we hem op een veel te hoog voetstuk plaatsen, zelfs reeds als we den schijn zouden welken, „dat een bericht omtrent de meening van Dr. J. Ridderbos..... iets zou kunnen beteekenen voor het verken- nen der toestanden in zijn kerken“. Want dit is niet waar, en bij de massa van de leden van zijn kerken resoneert de meening van Prof. Ridderbos niet. U en ik hebben o.m. als 'n zonde van de gebonden broeders openlijk aangewezen, dat men blindelings 'n Synode is gevolgd en enkele leiders, zonder dat dit woord de Synode of van die leiders de conscientie greep. Ik zoek naar menschen die echt synodaal zijn en die staan voor de woorden van hun synode en die uitvoeren willen, zonder aanzien des persoons, wat deze heeft voorgeschreven, omdat het in overeenstemming zou zijn met het klare Woord van God. Daarom hebben U en ik zeer vrijmoedig gezegd: we hebben niet met een synode te doen en niet met een Prof. Dr. J. Ridderbos, maar we hebben te doen met geloovigen die staan in hun ambt, en die naar hun eigen belijdenis met doorbreking van concilien en decreten te buigen hebben voor het Woord huns Gods: Volk, volk, volk, hoort des Heeren Woord! En daarom zeg ik ook nu: ik heb geen zaak met Prof. Ridderbos of met De Volten, maar ik heb een zaak met de gebonden kerken en al haar leden; of beter nog: Christus heeft een rechtsgeding met hen. Hij blijft hen roepen tot gehoorzaamheid aan de „eenvoudige dingen“ van Zijn Woord.

Het is daarom dat ik zou willen — broeder Schilder — dat U eens zoudt ophouden met week aan week Prof. Ridderbos en anderen op een voetstuk te plaatsen, waar de Heere hen — naar mijn overtuiging — niet hebben wil. Wendt U van hen af in Uw vele publicaties en richt U tot „de kinderen“ die in al Uw schrijven de stem van Uw en hun Meester beluisteren willen, maar niet blijvend vermoed mogen worden met dingen over Prof. Ridderbos en anderen, dingen, die ze bovendien reeds lang weten. Ze verlangen hongerend naar andere dingen, naar het eenvoudige Woord van God, dat U hen zoo rijk ontsluiten kunt, door de genadegaven die de Heere U schonk. Zij willen weten wat ze denken moeten van de aangeboden kerk-constructies en hoe zij verstaan moeten onze belijdenis, bijzonder in de artikelen 27—29, onzer N. G. Bel. Hoe Prof. Dr. J. Ridderbos bijvoorbeeld denkt over contact met U of mij of met onze kerken, — of dit contact mondeling of voorhands schriftelijk moet zijn — interesseert mij niet. Christus heeft een zaak met gebonden Kerken en in die Kerken zijn er ook nu nog duizenden die de „eenvoudige dingen Gods“ niet zien of niet willen zien. Dit is hun schuldige verantwoordelijkheid. Maar ik vrees, dat U en ik hen vandaag daarin stijven omdat wij hen vermoelen met allerlei zaken, zóó dat ze mede door ons belemmerd worden om te hooren de stem van onzen Meester in Zijn concrete eisch van „vrijmaking“. Tot die duizenden dwalende schapen die de stem van den Goeden Herder niet hooren, hebben wij ons te wenden. En ons spreken en schrijven moet zóó zijn dat daaruit de liefde van Christus, die Zijn recht en waarheid handhaaft, blijkt. Om alle misverstand in dezen af te snijden wil ik gaarne verklaren, dat dit ook Uw begeerte is. We verschillen echter in de methode.

Als U zich dan voorts meer tot mij persoonlijk wendt, doet U het voorkomen, alsof ik niet meer achter het besluit onzer Synode van Groningen zou staan, die uitgesproken heeft dat voorhands alleen schriftelijk gehandeld moest worden met de gebonden kerken.

Ik wil U hierover graag iets zeggen. Nu moet ik vooropstellen, dat ik momenteel geen enkel stuk bij de hand heb, zelfs niet de nummers van De Wachter, waarin ik schreef, en dat ik dus enkel op mijn geheugen af moet gaan. In den zin „voorhands alleen schriftelijk“, onderstreept U het woord „alleen“. Dat is uw persoonlijke visie, als ik me niet vergis. Ik meen dat het woord „alleen“ in het betreffende besluit niet bijzonder benadrukt is. Hiertegenover moet naar mijn visie — die ook geen gezag heeft — het woord „voorhands“ benadrukt worden, en meen ik dat er ruimte gelaten is voor een nieuw besluit om ook mondeling met de gebonden kerken te handelen.

In dezen geest heb ik over deze dingen geschreven. Wat ik in een paar artikeltjes schreef zou ik — naar mijn geheugen — aldus willen samenvatten:

1. Onze deputaten zijn gebonden door de besluiten onzer Synode en mogen hiervan niet eigenmachtig afwijken. Dus voorhands slechts schriftelijk contact.
2. Nadat bekend was dat onze Synode deze gedragslijn had voorgeschreven heeft men van de overzijde bepaald: geen schriftelijk, maar mondeling contact. Ik heb dit besluit veroordeeld.
3. Ook al is dit besluit te veroordeelen, toch moeten we toestemmen dat de deputaten der gebonden kerken gehouden zijn de hun voorgeschreven gedragslijn te volgen. Zoo zijn we op het doode punt gekomen.
4. Dus moet er iets anders gebeuren. Ik heb te luisteren naar het gebed van mijn Heere, dat gebed, waarin Hij eischte de eenheid der Zijnen, en dat voor mij als een gebod moet zijn. In deze eschatologische tijden, waarin Christus werkt aan de vervulling van zijn gebed, heb ik Zijn medearbelder te zijn.

Wat moet er dan m.i. gebeuren? Ik geloof dat de zaak zeer eenvoudig is. De wil van onzen Meester is ons bekend. De weg waarlangs die wil gerealiseerd moet worden is alleen bepaald door Zijn Woord en Recht. En dat spreekt niet van „alleen schriftelijk“, noch van „alleen mondeling“. Voor Hem staande zeg ik: Wij hebben niets te eischen. Ook de gebonden kerken niet. Wat zij doen of laten laat ik voor haar verantwoordelijkheid. Maar wij hebben te gehoorzamen, d.i. wij

moeten
Vader
ke te
Synode
door d
onze
andere
zijnde
doen?

Als
en zeg
willen
ken m
dat v
lijk:
hierz
„publi
het el
spreke
niet e
wil e
broede
handel
mijn k
starrig
staan.
en zij
en de
mogeli
van all
tens h
deputa
U d
aldus
dat ik
een ar
van ge
deputa
met h
zake v
is BIJ
aan te
saam
Uw
om me
ik er n
ten. W
eel me
hem d
U. Ma
wilt P
niet. E
slechts
deputa
officie
In d
is mij
en wee
kloofde
hem te
uiteenz
geloovi
stem v
moeten
moet z
Met
men v
U aan
geloove
over u
Broe
doen e
ders. C
Christu
broeder
aan U
volledig
op teru
zal in
mijn b
heb, „C
ik met
genade
weg g
reeds l
tot Pro
luistere
hoop d
en waan
en mee
de myt
Synode
te slaan
— dier
hierin
ter Syr
althans
uitkom
Inm
die den

moeten
Vader
ke te
Synode
door d
onze
andere
zijnde
doen?

Als
en zeg
willen
ken m
dat v
lijk:
hierz
„publi
het el
spreke
niet e
wil e
broede
handel
mijn k
starrig
staan.
en zij
en de
mogeli
van all
tens h
deputa
U d
aldus
dat ik
een ar
van ge
deputa
met h
zake v
is BIJ
aan te
saam
Uw
om me
ik er n
ten. W
eel me
hem d
U. Ma
wilt P
niet. E
slechts
deputa
officie
In d
is mij
en wee
kloofde
hem te
uiteenz
geloovi
stem v
moeten
moet z
Met
men v
U aan
geloove
over u
Broe
doen e
ders. C
Christu
broeder
aan U
volledig
op teru
zal in
mijn b
heb, „C
ik met
genade
weg g
reeds l
tot Pro
luistere
hoop d
en waan
en mee
de myt
Synode
te slaan
— dier
hierin
ter Syr
althans
uitkom
Inm
die den

moeten
Vader
ke te
Synode
door d
onze
andere
zijnde
doen?

Als
en zeg
willen
ken m
dat v
lijk:
hierz
„publi
het el
spreke
niet e
wil e
broede
handel
mijn k
starrig
staan.
en zij
en de
mogeli
van all
tens h
deputa
U d
aldus
dat ik
een ar
van ge
deputa
met h
zake v
is BIJ
aan te
saam
Uw
om me
ik er n
ten. W
eel me
hem d
U. Ma
wilt P
niet. E
slechts
deputa
officie
In d
is mij
en wee
kloofde
hem te
uiteenz
geloovi
stem v
moeten
moet z
Met
men v
U aan
geloove
over u
Broe
doen e
ders. C
Christu
broeder
aan U
volledig
op teru
zal in
mijn b
heb, „C
ik met
genade
weg g
reeds l
tot Pro
luistere
hoop d
en waan
en mee
de myt
Synode
te slaan
— dier
hierin
ter Syr
althans
uitkom
Inm
die den

moeten
Vader
ke te
Synode
door d
onze
andere
zijnde
doen?